

Motion till riksdagen 2019/20:338

av Aron Emilsson m.fl. (SD)

Bibliotek i tradition och förnyelse

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör gå vidare med den nationella biblioteksstrategins förslag om stärkta nationella digitala bibliotekstjänster och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett nationellt ansvar för det internationella biblioteket i Stockholm och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge berörda aktörer och institutioner i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för hur biblioteken som studiemiljö ska kunna säkras från grupper som söker använda biblioteken till annat än det tilltänkta syftet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att tydligare knyta vissa av bibliotekens tjänster till medborgarskapet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bibliotekslagen inte bör ålägga biblioteken att prioritera litteratur på andra språk än svenska och de officiella minoritetsspråken och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Stockholms stadsbiblioteks huvudbyggnad liknar ett antikt tempel, ett tempel för böcker och kunskap. Ett arkitektoniskt formspråk som söker förmedla och inhysa respekt för byggnadens funktion och innehåll. En byggnad som tydligt förmedlar ett budskap om att detta tempel är en plats för vördnad inför den kunskap byggnaden huserar. En plats för insikt och utsikt under studier och förkovran i litteratur och kunskapsinhämtning.

I Sverige och på bibliotek världen över råder en norm om tysthet och studiero vid bibliotek, och Stockholms stadsbiblioteks huvudbyggnad låter besökare förstå vikten av denna norms upprätthållande genom sin utformning. Alla Sveriges bibliotek är inte

gestaltade som tempel, alla bibliotek är inte gestaltade för att inge respekt för byggnadens innehåll och funktion, men oavsett bibliotekets arkitektoniska utformning är det viktigt att förståelsen för bibliotekens funktion och uppgift vidmakthålls på bibliotek över hela landet. Bibliotekens funktion som kunskapsförmedlare och plats för kunskapsinhämtning är lika viktig idag som under biblioteksväsendets inrättande. Biblioteken är en bärande pelare i det demokratiska systemet, och därför får inte bibliotekens syfte och funktion slarvas bort i samtidens tillfälliga nycker och trender. Att bjuda in digitaliseringens verktyg och möjligheter på biblioteken är en självklar utveckling vid sidan av bibliotekens samlingar av böcker, tidningar och andra tryckta verk. Lika självklart är det samtidigt att inte tumma på bibliotekens roll i egenskap av fysiska rum som tysta och lugna oaser i det annars brusiga offentliga rummet.

Digital satsning säkrar litteraturhistoria och nordisk likvärdighet

Sverige är ett av världens mest digitaliserade länder. Det har synliggjort såväl risker som möjligheter. Samtidigt är stora delar av vårt samlade arv och källmaterial ännu inte digitaliserat, vilket riskerar såväl bevarande som tillgänglighet som forskning i framtiden. Digitaliseringen skapar också nya möjligheter att synliggöra och levandegöra delar av vårt kultur- och kunskapsarv. Utöver exempelvis det litterära arvet krävs tillgång också till digitaliserade tidningar och tidskrifter, audiovisuellt material, utredningar och riksdagstryck.

Våra nordiska grannländer har i flera avseenden kommit betydligt längre i digitaliseringen av bibliotekstjänster och visat på flera möjligheter. För ökad nordisk likvärdighet och samordningsmöjligheter bör det vara en uttalad ambition att Sverige under en tioårsperiod digitaliserar merparten av vad som har getts ut i landet. Det här kräver naturligtvis en nationell åtgärdsplan, vilket den nationella biblioteksstrategin påpekat och kommit med förslag om utformning av. Regeringen bör gå vidare med föreslagna åtgärder.

Kompatibilitet och användarvänlighet bör vara ledord i det fortsatta arbetet då bibliotekens tjänster görs tillgängliga för användarna utifrån det sätt de söker kunskap.

Sverigedemokraterna har tidigare föreslagit ett nationellt lånekort. Förslaget till nationell biblioteksstrategi understryker betydelsen av ett nationellt bibliotekskort som gäller vid landets samtliga bibliotek och leder till sökordsoptimering, länkade data, användning av och anknytning till existerande söktjänster och kollaborativa lösningar.

Litteraturbanken har i samverkan med andra aktörer under flera år låtit digitalisera Sveriges skönlitterära arv och skilda verk inom humaniora. Uppbyggnadsfasen anses nu avslutad, vilket innebär att digitaliseringen skulle kunna accelerera, men det krävs en permanent statlig finansiering för att säkra verksamheten.

Utöver det skrivna ordet är det talade ordet en viktig del av vårt samlade kulturarv.

Analog audiovisuella samlingar är i dag utspridda hos olika arkiv, museer och bibliotek. I en tid av skilda tolkningar av sanningen och då ny teknik möjliggör manipulation av bild och ljud är stora delar av dessa samlingar särskilt värdefulla att bevara ur ett källkritiskt perspektiv, då de speglar vad som de facto hänt och sagts. Det är dock ett arbete som måste prioriteras och tillförsäkras resurser då livslängden för viss utrustning är mycket begränsad.

Säkra det internationella biblioteket i Stockholm

Under våren 2019 tillkännagav styret i Stockholms stad att man avser skala ned och omorganisera Internationella biblioteket vid Odenplan på ett radikalt sätt. Det internationella biblioteket är idag beläget i annexet till Stockholms stadsbibliotek och har i dagsläget 200 000 böcker på fler än 100 olika språk. Biblioteket är bemannat med flerspråkig personal och fungerar också som nationell resurs för andra mångspråkiga bibliotek runtom i landet. Den styrande majoriteten i Stockholm aviserade våren 2019 att bibliotekets samlingar och personal ska spridas ut och en del av biblioteket flyttas, vilket i det närmaste kan betraktas som en nedläggning av nuvarande verksamhet. Frågan är en kommunal angelägenhet, men då utbudet och den samlade kompetensen är av nationellt värde, föreslår vi att regeringen snabbtredet om inte verksamheten kan säkras under en statligt finansierad nationell huvudman, såsom Kungliga biblioteket. Det är i många avseenden en fråga av nationell karaktär och betydelse som kräver långsiktighet och tryggad finansiering.

Biblioteksmiljön och studiero

Det har under de senaste åren återkommande rapporterats om oroligheter på bibliotek runtom i landet. Bibliotek upplevs i vissa fall inte längre vara en trygg miljö för studier och inhämtning av kunskap. Utöver det så påverkar oroligheterna arbetsmiljön för de som arbetar inom biblioteksväsendet. Bibliotekens roll sätts ur spel av personer som inte förstår att visa vördnad för deras funktion utan använder biblioteken för egna syften. Det är viktigt att biblioteken är en trygg miljö för dem som arbetar och studerar där. Sverigedemokraterna vill därför att regeringen uppdrar åt berörda myndigheter, aktörer, institutioner och organisationer att ta fram en åtgärdsplan för hur biblioteksmiljön ska kunna tryggas som säker och rogivande studiemiljö, samtidigt som det ska kunna fortsätta vara ett öppet och tillgängligt rum.

Bibliotekens tjänster

De svenska biblioteken är en verksamhet som är solidariskt finansierad av svenska folket och riktar sig av naturliga skäl primärt mot svenska medborgare. Bibliotekens verksamhet är medborgare och samhället till gagn, men utländska medborgare som inte har rätt att vistas i landet ska naturligtvis kunna nekas tillgång till bibliotekens tjänster. Sverigedemokraterna anser av princip att tillgängligheten till samhällets välfärdstjänster först och främst ska inrikta sig på och tillfalla svenska medborgare. Att vi vill att biblioteken ska kunna neka utländska medborgare tillgång till vissa tjänster ska inte innebära att den vardagliga tillgängligheten till biblioteken som offentliga rum minskas. Bibliotekens fysiska rum är av hävd öppna och ska så vara. Biblioteken ska däremot kunna neka utländska medborgare som inte har rätt att vistas i landet vissa tjänster kopplade till personnummer, exempelvis boklån. Vilka tjänster och vid vilka tillfällen detta ska gälla bör en utredning se över. Självklart ska vi även framöver hedra samarbetet med våra grannländer kring tjänster, och vi vill att det ska vara lika enkelt för övriga nordiska medborgare bosatta i Sverige som för en svensk medborgare att få tillgång till ett lånekort. Det nordiska samarbetet är unikt och bör understrykas.

Översyn av bibliotekslagen

Bibliotekslagen specificerar att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt några prioriterade grupper. Dessa grupper är personer med funktionsnedsättning, personer som tillhör någon av de nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska utöver de nationella minoritetsspråken. Hur resurser ska fördelas är alltid en prioriteringsfråga, så även inom biblioteksväsendet. Sverigedemokraterna stödjer till fullo att särskild uppmärksamhet riktas mot de nationella minoritetsspråken och till personer med funktionsnedsättning. Däremot anser vi inte att gruppen personer med annat modersmål än svenska utöver de nationella minoritetsspråken bör vara en prioritet för det svenska biblioteksväsendet. Vi konstaterar att denna grupp är mycket omfattande och att det kan bli oerhört kostsamt och ansträngande för biblioteken att på ett trovärdigt sätt uppnå denna målsättning, särskilt efter de senaste årens omfattande immigration. Inte minst kan det bli en övermäktig uppgift för framförallt de små biblioteken och filialerna runtom i landet. Litteratur på andra språk än svenska och de nationella minoritetsspråken bör därför enbart vara aktuellt att prioritera i utbildningssyften och i de fall en svensk upplaga av boken inte finns tillgänglig. Detta krav om att prioritera böcker på alla världens språk bör därför strykas från bibliotekslagen. Samtidigt är det viktigt att understryka att denna förändring alltså innebär vad som ska prioriteras och inte vad som ska få behållas eller köpas in i mån av resurser. Samlingar av utländsk litteratur har givetvis ett stort värde och kommer alltid att ha det, så att vårda de samlingar som finns och i mån av utrymme fortsatt köpa in internationell litteratur är självklart.

Aron Emilsson (SD)

Angelika Bengtsson (SD)

Jonas Andersson i Linköping (SD)

Cassandra Sundin (SD)